

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

۱۳۹۹-۱۴۰۰/RFP11

معاونت برنامه ریزی،
پژوهش و فناوری
اطلاعات؛
دفتر پژوهش و آموزش

فراخوان پیشنهاده برای طرح‌های پژوهشی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور (۱۱)

عنوان

طراحی الگو و تدوین نظام‌نامه ساخت، معماری، نگهداری و بهسازی بنا و
تأسیسات کتابخانه‌های عمومی ایران

مهلت ارسال پیشنهاده

دهم مهرماه ۱۳۹۹

فهرست

۲.....	معرفی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور .....
۳.....	عنوان مسئله: الگو و نظام‌نامه ساخت و نگهداری سازه، فضا و تأسیسات .....
۳.....	شرح مسئله .....
۴.....	هدف‌ها .....
۵.....	قلمرو جغرافیایی و زبانی پژوهش .....
۵.....	نتایج و دستاوردهای مورد انتظار .....
۶.....	کمیته‌های الزامی برای طرح پژوهشی پیشنهادی .....
۶.....	ویژگی‌های تخصصی پژوهشگران (علاوه بر تجربه) .....
۶.....	معیارهای ارزیابی پیشنهاد .....
۷.....	تاریخ‌ها و جدول زمانی .....
۸.....	سقف اعتبار .....
۹.....	شیوه ارسال پیشنهاد .....
۹.....	راه‌های ارتباطی .....

باسمه‌تعالی

معرفی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور

نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور (متشکل از ارکان هیأت‌امنا^۱، دبیرکل، انجمن‌های استان و شهرستان، و دبیرخانه هیأت‌امنا) بر اساس «قانون تأسیس و نحوه اداره کتابخانه‌های عمومی» (مصوب اسفند ۱۳۸۲) متولی ساخت، تجهیز، بازسازی، توسعه کتابخانه‌های عمومی و مدیریت و نظارت بر اداره آنهاست؛ که به عنوان نهادی فرهنگی (عمومی غیردولتی)، با هدف برآوردن نیاز اطلاعاتی، علمی، آموزشی، فراغتی و تفریحی فرهنگی عموم جامعه ساکن در ایران (فارغ از ملیت و قومیت، نژاد، مذهب، جنسیت، زبان، سن یا طبقه اجتماعی) به ارائه خدمات کتابداری و اطلاع‌رسانی به ایشان می‌پردازد. مطابق این قانون، غیر از کتابخانه‌هایی که در تبصره ۲ ماده ۱۱ استثنا شده‌اند^۲، هر کتابخانه‌ای که به عنوان «کتابخانه عمومی»^۳ در ایران عزیز فعالیت می‌کند، باید زیر نظر نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و مطابق با این قانون اداره شود.

اینک نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور برخوردار از شبکه ۳۵۰۴ کتابخانه عمومی (شامل ۲۶۰۶ کتابخانه نهادی، ۸۷۵ کتابخانه مشارکتی^۴، ۲۳ کتابخانه مستقل^۵) با ۴۱۰۹۵۳۰۲۴۹ منبع (کتاب و ...) در زیربنای ۲۰۸۸۰۲۵۳ متر مربع و حدود ۷۰۰۰ همکار (بالغ بر ۵۳۰۰ کتابدار) در ستاد ملی^۶، ۳۱ ستاد استانی و کتابخانه‌های عمومی شهری (در ۹ درجه یا گروه تخصیص درون‌داد)، روستایی و سیار است که به بیش از نه میلیون کاربر و دو میلیون عضو خدمت می‌کند و مبتنی بر اهداف، سیاست‌ها و برنامه راهبردی خود باید این خدمات را در کیفیت و کمیت، تا ده‌ها برابر امروز گسترش دهد.

^۱ ترکیب هیأت‌امنا کتابخانه‌های عمومی، بر اساس ماده ۲ قانون: وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی (رئیس هیأت‌امنا)، رئیس شورای عالی استان‌ها، معاون ذی‌ربط از سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، یک عضو از کمیسیون فرهنگی به پیشنهاد آن کمیسیون و تصویب مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر، رئیس کتابخانه ملی ایران، و پنج نفر از صاحب‌نظران و شخصیت‌های علمی فرهنگی کشور است که حداقل دو صاحب‌نظر، از بانوان هستند. این اعضا به پیشنهاد وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و با حکم رئیس‌جمهور برای مدت چهارسال انتخاب می‌شوند و یک نفر از ایشان به انتخاب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان دبیرکل هیأت‌امنا مسئولیت اداره امور دبیرخانه را به عهده خواهد داشت.

^۲ هشت استثناء این قانون، که از ضوابط و مقررات خاص خود تبعیت می‌کنند، عبارتند از: کتابخانه ملی، کتابخانه‌های آستان قدس رضوی (علیه‌الصلوة والسلام)، کتابخانه آستان حضرت معصومه (علیهاالرحمة والسلام)، کتابخانه آستان حضرت عبدالعظیم (علیه‌الرحمة والسلام)، کتابخانه آستان احمدین موسی (علیه‌الرحمة والسلام)، کتابخانه آیت‌الله‌العظمی مرعشی نجفی، کتابخانه مجلس شورای اسلامی و کتابخانه‌های وقفی (تابع وقف‌نامه).

^۳ ایفلا کتابخانه عمومی را چنین تعریف می‌کند: «کتابخانه عمومی سازمانی است که اجتماع، از طریق حاکمیت محلی، منطقه‌ای، ملی و یا برخی دیگر از ساختارها و سازمان‌های اجتماعی آن را تأسیس، حمایت و تأمین مالی می‌کند. کتابخانه عمومی دسترسی به دانش، اطلاعات، آثار خیال‌انگیز و امکان یادگیری مادام‌العمر را از طریق طیفی از منابع و خدمات، بدون در نظر گرفتن نژاد، ملیت، سن، جنسیت، مذهب، زبان، سلامت یا معلولیت، طبقه اقتصادی و وضعیت اشتغال و سطح تحصیلات و ... برای تمامی اعضای اجتماع فراهم می‌کند». کتابخانه عمومی دارای سه کاربزه است: آموزش، آگاهانش (اطلاع‌رسانی / آگاهی‌بخشی) و فرهنگ (تربخشی بیشتر اوقات فراغت با تمدد قوا و تقویت ارتباط بین‌افردی مردم).

^۴ با مالکیت یا مدیریت افراد، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی و غیردولتی که طبق ضوابط شیوه‌نامه «تأسیس کتابخانه‌های عمومی ... تحت نظارت نهاد» تأسیس و اداره می‌شوند.

^۵ با مالکیت یا مدیریت مؤسسان یا مدیران مسئول (حقیقی و حقوقی) که با مشارکت نهاد در تأمین منابع کتابخانه‌ای، نرم‌افزار، تجهیزات، خدمات آموزشی کتابداری و ... تأسیس و اداره می‌شوند.

^۶ ستاد ملی یا دبیرخانه مرکزی متشکل است از: ۱. دبیرکل، مشاوران، هسته‌گزینش، دفتر ارزیابی عملکرد و بازرسی، چهار اداره کل تحت نظر دبیرکل (امور مجلس و استان‌ها، امور عمرانی، حراست، روابط عمومی و امور بین‌الملل)؛ ۲. معاونت توسعه کتابخانه‌ها و ترویج کتاب‌خوانی (سه اداره کل: توسعه کتابخانه‌ها و مشارکت‌ها، تأمین منابع، ترویج کتاب‌خوانی و امور فرهنگی)؛ ۳. معاونت برنامه‌ریزی، پژوهش و فناوری (سه دفتر: برنامه‌ریزی، پژوهش و آموزش، فناوری اطلاعات)؛ ۴. معاونت اداری و مالی (دو اداره کل: منابع انسانی و پشتیبانی، امور مالی و ذی‌حسابی؛ و دو دفتر: بودجه و بهبود مدیریت، امور حقوقی).

عنوان مسئله: الگو نظام‌نامه ساخت و نگهداری سازه، فضا و تأسیسات

تدوین اختصاصی «الگو و نظام‌نامه کالبد، فضا و تأسیسات (مکان‌یابی، برنامه‌ریزی، طراحی، و نگهداری)» با بهره‌گیری از نظام‌نامه‌های مرجع، اسناد آمایش سرزمینی، استانداردها، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها موجب ساماندهی به فعالیت‌های عمرانی و معماری، همچنین انتظام سیاست‌گذارانه و عملکردی این حوزه می‌شود، تعامل با سیاست‌گذاران در شوراهای عالی شهرسازی و برنامه‌ای و بودجه‌ای را تسهیل می‌نماید و به بهسازی و نگهداشت بهینه بناهای موجود کمک می‌کند. نظام‌نامه در سازمان‌هایی که واحدهای متعددی دارند، فراهم‌کننده وحدت رویه آنها در طراحی سازه و فضاها نیز هست و موجب تأمین ایمنی هم می‌گردد. از جمله این اسناد و سازمان‌ها، می‌توان به «سند زیرنظام فضا، تجهیزات و فناوری (ذیل سند تحول بنیادین آموزش و پرورش)» در «سازمان نوسازی، تعمیر و تجهیز مدارس» یا «نقشه راه ضوابط و معیارهای فنی در نظام کالبدی و فضایی» در مراکز آموزش عالی تحت نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اشاره کرد. نمونه‌ای دیگر از تجسم لزوم تدوین چنین اسناد و نظام‌نامه‌هایی، شبکه کتابخانه‌های عمومی است.

در کتابخانه‌های عمومی، اهمیت توأمان فضا و معماری در جذب کاربران و تدارک خدمت به آنان در سه کارویژه این‌گونه کتابخانه‌ها، فراوان و مضاعف است. بر اساس بیانیه ایفلا (فدراسیون بین‌المللی انجمن‌ها و مؤسسات کتابداری)، دو اصل اساسی در طراحی فضاهای کتابخانه باید لحاظ شود: (۱) تنوع وظایف و عملکردها، (۲) انعطاف‌پذیری و هماهنگی. رعایت این دو اصل موجب می‌شود که بخش‌های مختلف کتابخانه به‌گونه‌ای در کنار هم قرار گیرند که جملگی - به‌منزله یک کل - عمل کنند تا با رعایت انعطاف، حداکثر استفاده از فضا به عمل آید و امکان گسترش‌های بعدی نیز فراهم شود. در طراحی ساختمان کتابخانه عمومی، اصولی دیگر هم افزوده می‌شود: توجه خاص به جذابیت نمای بیرونی، دعوت‌کنندگی، ایجاد تعلق فرهنگی و تردد آسان مراجعه‌کنندگان؛ تعبیه و تدارک فضاها و بخش‌های مختلف به‌منظور تحقق کارکردهای آموزشی، اجتماعی و فراغتی کتابخانه عمومی برای همه کاربران، به‌ویژه گروه‌های خاصی نظیر کودکان، نابینایان، معلولان حرکتی و سالخورده‌گان، علاوه بر بخش‌های معمول کتابخانه‌ای؛ سهولت دستیابی و احتراز جدی از ایجاد موانع ارتباطی، از قبیل ستون و دیوار و...؛ انتخاب مکان ساخت و طرح ساختمان کتابخانه عمومی به‌گونه‌ای که گسترش و توسعه عمودی و افقی ساختمان را امکان‌پذیر کند؛ و نهایتاً آنکه ساختمان کتابخانه‌های عمومی باید محلی برای احساس شادمانی و لذت و بازفرحی (تمدد قوا و کسب انرژی) و غنیمت شمردن فرصت‌ها و برقراری پیوندهای اجتماعی باشد؛ و در مورد تجهیزات (مجموعه ابزار و لوازم به‌کار رفته در نگهداری، سازماندهی، ارائه خدمات، و اشاعه اطلاعات) آن نیز سهولت کاربری، شرط اصلی است و جذابیت و هم‌سازی با فرهنگ و نیاز کاربران، داشتن عناصر (المان‌های) هویتی و بصری و سازواری قاعده‌مند ضرورت دارد.

بنابراین، طراحی فضای داخلی و تجهیزات اختصاصی کالبدی و فضایی کتابخانه‌های عمومی در همه کشورها موضوعیت یافته، در ایران نیز با ملاحظه ویژگی‌های تمدنی و فرهنگی متنوع و چندبُعدی کاربران قابل بررسی و پی‌گیری است.

شرح مسئله

نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، به عنوان سازمانی کتابخانه‌ای با مخاطبان عام، کارویژه‌های سه‌گانه، هزاران واحد در شهرها و روستاهای ایران - که سالانه حدود ۱۰۰ واحد نیز به آن افزوده می‌شود - به‌رغم اقدامات مهم در ایجاد سامانه

عمرانی (تدوین سه تیپ ۱۲۰، ۲۲۰ و ۲۸۰ مترمربعی برای کتابخانه‌های روستایی و سه تیپ کلی کوچک‌مقیاس - ۱۲۰ تا ۱۲۰۰ مترمربع - و میان‌مقیاس - ۱۱۰۰ تا ۲۲۰۰ مترمربع - و بزرگ‌مقیاس - بالاتر از ۲۲۰۰ و ۵۰۰۰ مترمربع در مراکز شهرستان و استان - کتابخانه‌های شهری) و تدوین نظام‌نامه‌های درون‌سازمانی، همچنان نیازمند یک الگوی جامع و نظام‌نامه مدون و برنامه کالبدی و فضایی در گستره ملی برای حیطة‌های سازه، معماری، تأسیسات و ایمنی با ملاحظات اختصاصی مرتبط با کارویژه و خدمات کتابخانه‌ای در اقلیم‌های متنوع و متناسب با فرهنگ و تمدن ایران اسلامی است. عامل محدودکننده، فقدان عاملیت یا عاملیت محدود نهاد در ساخت و حتی حق انتفاع است؛ امری که عمدتاً تحت نظر و تصویب سازمان برنامه و بودجه کشور (مطابق ضوابط و مقررات کالبدی بعضاً نامتناسب با کتابخانه عمومی)، از طریق سازمان‌های مجری وزارت‌خانه‌های راه و شهرسازی، فرهنگ و ارشاد، آموزش و پرورش و یا نیکوکاران کتابخانه‌ساز صورت می‌پذیرد و به‌لحاظ کتابخانه‌ای و مراجعان کتابخانه عمومی، چندان مطلوب نیست. فقدان الگو و نظام‌نامه مناسب، راه را هم برای تأثیرگذاری بر سیاست‌گذاران حاکمیتی عمران، هم بر اصلاح و بهره‌برداری و بهسازی مسدود کرده و نیاز به چاره را دوچندان ساخته است. به علاوه، در حیطة معماری منظر و طراحی داخلی کتابخانه عمومی نیز رویه مدونی در کتابخانه‌های عمومی وجود ندارد و این موضوع باعث بروز معضلات و مشکلاتی است.

بر این اساس، درخواست‌نامه حاضر بر ضرورت بنیادی تدوین الگو و استاندارد و نظام‌نامه‌های عمرانی، معماری منظر و طراحی کلی فضا (از سه منظر کالبدی و فرمی، روابط و چیدمان فضایی، و زمینه‌های محیطی و اقلیمی) و تأسیسات مبتنی است و ارائه مستندات نظام‌نامه الگو، ضوابط فنی و مقررات طراحی و اجرایی - عملیاتی (مصوب شورای عالی شهرسازی و مورد تأیید دفتر امور نظام فنی و اجرایی سازمان برنامه و بودجه کشور) را انتظار دارد.

هدفها

- بررسی اجمالی وضعیت کنونی و شناسایی فضاهای الزامی و مرجح یک کتابخانه عمومی با توجه به اقتضات فناوری‌های پیشرو کنونی و آتی، بر اساس مطالعات میدانی و تطبیقی؛
- تبیین الزامات الگو و نظام‌نامه‌ای برای طراحی تا ساخت کتابخانه‌های عمومی جدید از جنبه‌های گوناگون سازه‌ای، معماری، انرژی و تأسیساتی (مکانیکی - الکتریکی)؛
- دستیابی به استانداردها و ضوابط و دستورالعمل‌های ایمنی، نگهداری و بهسازی سازه و تأسیسات و معماری کتابخانه‌های عمومی موجود؛
- دخیل کردن تمامی ویژگی‌های ملی و اقلیمی (منطقه‌ای) در ساخت و معماری و نگهداری کتابخانه عمومی، با توجه ویژه به مخاطرات طبیعی لرزه‌خیزی و سیل‌زدگی و ...؛
- نیل به راهکار و دستورالعمل اجرایی - عملیاتی برای بهبود فضا و کالبد در کتابخانه‌های موجود؛
- تدوین سند بالاسری نظام‌نامه و ضوابط و معیارهای فنی در سامانه فضا و کالبد کتابخانه‌های عمومی ایران با تصویب آن در شورای عالی شهرسازی و سازمان برنامه و بودجه،
- با توجه به طرح‌های اخیر و جاری پژوهشی در کتابخانه‌های عمومی، داده‌ها، اطلاعات پردازش‌شده و مطالعات مرتبط با کتابخانه‌های عمومی تحت مدیریت نهاد، سیاهه خدمات، درجه‌بندی تخصیص درون‌داد و رتبه‌بندی مبتنی بر برون‌داد واحدهای کتابخانه‌ای، فرایندهای عمرانی، الگوواره آمایش سرزمینی، مجموعه پلان‌ها و ... از طریق ناظر فرایندی طرح (دفتر پژوهش و آموزش) در اختیار مجری نهاد می‌شود.

قلمرو جغرافیایی و زبان پژوهش

کتابخانه‌های عمومی شهرها و روستاهای کشور، در انواع ۱۴ گانه آن؛ اسناد و منابع مکتوب و تصویری مرتبط در ایران و کشورهای پیشگام به زبان‌های فارسی و اروپایی.

نتایج و دستاوردهای مورد انتظار

- گزارش مروری پژوهش‌ها با تحلیل مطالعات اسنادی گذشته‌نگر و تجارب موفق خارجی (دست‌کم دو نمونه در هریک از کتابخانه‌های شهری کوچک مقیاس، میان مقیاس و بزرگ مقیاس، و دو نمونه کتابخانه روستایی و سیار و قبیله‌ای) و گمانه‌های آینده پژوهانه در رابطه با ساختمان و فضای کتابخانه‌های عمومی؛
- گزارش بررسی اجمالی وضعیت کنونی کتابخانه‌های عمومی نهاد، به لحاظ معماری و عمرانی؛
- سند بالاسری و نظام‌نامه طراحی و ساخت کتابخانه‌های جدید، قابل ارائه و تصویب در مراجع حاکمیتی (وزارت راه و شهرسازی، سازمان برنامه و بودجه)، مشتمل بر سرفصل‌های ذیل و کاربرگ‌های مربوط:
  - اصول عمرانی و معماری فضاهای بسته و باز (جانمایی و ابعاد متناسب فضایی، با توجه به پیشرفت‌های فناوریانه آتی و ویژگی‌های فرهنگی ایرانی) برای کتابخانه‌های عمومی و بخش‌های متنوع آن؛
  - ملاحظات تمدنی-اقليمی و هم‌سازی ساختمان با پهنه‌های متفاوت فرهنگ و اقليم ایران، با التفات به مباحث مرتبط با بهینه‌سازی مصرف انرژی و مفهوم «کتابخانه سبز» (معماری کارکردگرای سازگار با فرهنگ و میراث بومی؛ سازه متناسب با اقليم‌های سرد کوهستانی، گرم و خشک بیابانی و یا معتدل؛ شامل معرفی متریک‌های مناسب جهت استفاده در نمای ساختمان و فضای داخلی، بررسی میزان نورگیری و بازشوهای مورد نیاز در ساختمان کتابخانه برای دستیابی به تهویه مطلوب و دریافت نور طبیعی)؛
  - دستورالعمل‌های ایمنی در حین ساخت (در خصوص مباحث سازه و تأسیسات برای جلوگیری از حریق و با توجه به مناطق لرزه‌خیز، مستعد سیل، پر بارش و...)
  - ضوابط و استانداردهای الزامی به‌منظور طراحی خدمات متناسب برای گروه‌های خاص (معلولان، سالمندان، کودکان و...)
  - نکات فنی در زمینه سازه (شامل تعیین بهینه‌ترین نوع سازه جهت ساخت کتابخانه‌های جدید با توجه به اقليم‌های متفاوت کشور و با رویکرد صرفه اقتصادی و زمان؛ ارائه فهرست مصالح و متریک مناسب برای ساخت کتابخانه‌ها با در نظر گرفتن افزایش میزان بهره‌وری، هزینه‌های ساخت، سهولت اجرا و اقليم منطقه با ارائه دستورالعمل‌ها در خصوص نحوه اجرای آنها).
- تدوین استانداردها و دستورالعمل‌های ایمنی، نگهداری و بهسازی سازه و تأسیسات (الکتریکی و مکانیکی) و معماری کتابخانه‌های عمومی موجود (شامل ارائه فهرست مصالح مناسب برای تعمیر و بهسازی؛ دستینه ارتقای کیفی فضاهای کتابخانه‌ای موجود با تعویض متریک کف و سقف و جداره‌ها و...؛ دستورالعمل‌های ایمنی ساختمان‌های در حین بهره‌برداری، در خصوص مباحث سازه و تأسیسات با توجه خاص به مخاطرات حریق و سیل و زلزله؛ سیاهه‌های وارسی و نظارت ادواری)؛
- راهکار و دستورالعمل‌های اجرایی-عملیاتی برای بهبود مستمر یا ادواری فضا و کالبد.

کمینه‌های الزامی برای طرح پژوهشی پیشنهادی

۱. مقدمه: پیشنهاددهنده باید شناخت و تحلیل خود از مسئله را به شکل علمی به بحث بگذارد و همین‌طور هدف‌ها و پرسش‌ها را به شکل عینی و جزئی مشخص نماید؛
۲. روش‌شناسی: به طور مفصل و مستند مراحل پژوهش، شیوه‌های گردآوری و تحلیل داده، فنون و روش‌های پژوهشی مورد استفاده برای دستیابی به هدف‌ها توضیح داده شود؛
۳. شرح خدمات و محصول: محتوای خروجی هر مرحله (فاز) مشخص گردد. همچنین قالب یا قالب‌های ارائه هر کدام اعلام شود؛
۴. زمان‌بندی و ساختار شکست کار (WBS)؛
۵. بودجه مورد نیاز برای هر مرحله و بودجه نهایی (بودجه‌ریزی بر مبنای شکست کار و به تفکیک سرفصل‌های هزینه‌ای)؛
۶. معرفی گروه پژوهشی به همراه کارنامک (رزومه) افراد گروه، به گونه‌ای که بتواند توانمندی‌ها، تجربه مرتبط با موضوع و مسئله، شناخت از کتابخانه عمومی، همچنین اعتبار آنان را در زمینه این درخواست‌نامه بازتاب دهد (در قالب پیوست پیشنهاد).

ویژگی‌های تخصصی پژوهشگران (علاوه بر تجربه مشابه‌یافته)

ردیف	تخصص	مقطع تحصیلی
۱	مهندس معماری (الزامی)	دکتری
۲	مهندسی عمران / سازه (الزامی)	دکتری / ارشد
۳	مهندسی تأسیسات / مکانیک، برق (الزامی)	ارشد
*	کتابداری، گرایش کتابخانه عمومی (مشاور)	دکتری / ارشد
*	مهندس معماری - طراحی داخلی (مشاور)	دکتری / ارشد
*	مهندس معماری - برنامه‌ریزی و طراحی شهری (مشاور)	دکتری
*	مهندس معماری - علم و فناوری معماری (مشاور)	دکتری / ارشد

معیارهای ارزیابی پیشنهاد

هر پیشنهاد دست‌کم در فرایندی سه‌مرحله‌ای مورد بررسی و داوری تخصصی قرار می‌گیرد: (۱) ارزیابی بسته (دوسو-ناشناس) توسط متخصص برون‌نهادی یا استاد دانشگاهی (۵۰ امتیاز)؛ (۲) ارزیابی بسته (یک-سو ناشناس) توسط متخصص حرفه‌ای کتابخانه عمومی، دارای پیشینه پژوهشی (۳۰ امتیاز)؛ (۳) ارزیابی کارنامک علمی و تجربی و ترکیب تخصصی گروه پژوهش (۲۰ امتیاز). پیشنهاد شایسته‌گزینه‌ش، حداقل باید ۶۰ درصد امتیاز هر مرحله را احراز کند. در صورتی که اختلاف امتیاز دو یا چند پیشنهاد برتر، کمتر از ده امتیاز باشد یا ابهام‌هایی در پیشنهاد یا پیشنهاددهنده، گزینش نهایی را دشوار کند، مرحله چهارم ارزیابی، با داوری باز و دعوت از داوران تخصصی و حرفه‌ای و نماینده گروه پیشنهاددهنده در روزهای ۲۸ تا ۲۹ مهر صورت می‌پذیرد. معیارهای ارزیابی، چنین است:

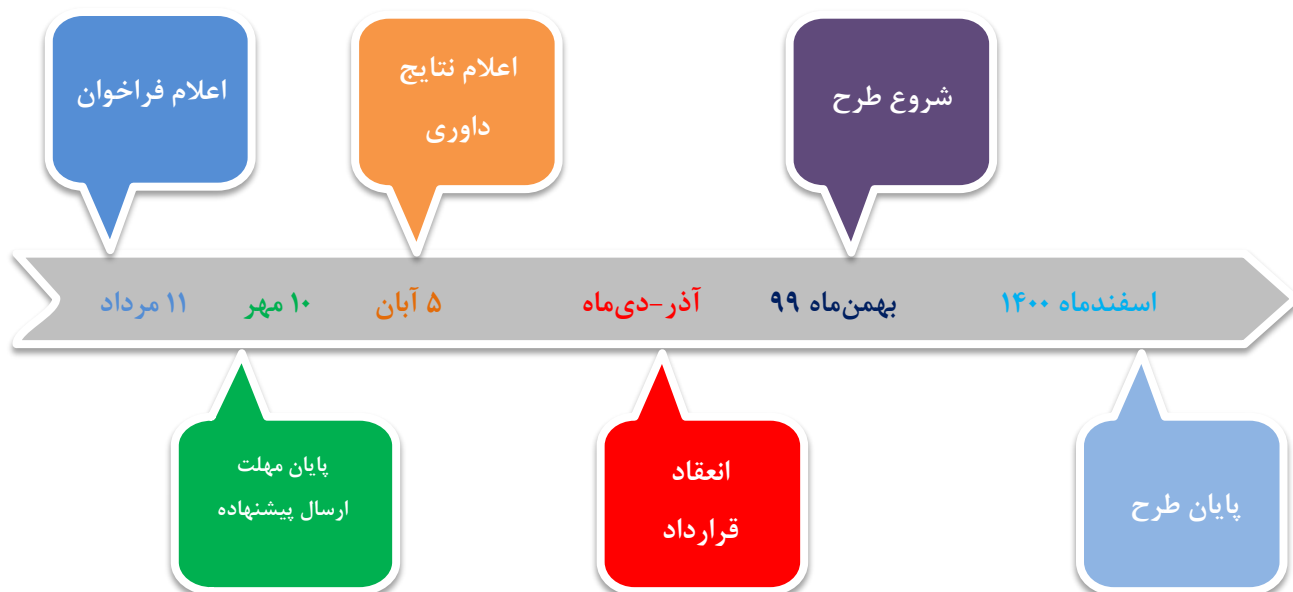
- چگونگی تبیین مسئله پژوهش و تحلیل آن؛
- فرایند و جزئیات روش‌شناختی متناسب با پژوهش؛
- تطابق با نیاز و مسئله موضوع درخواست‌نامه (سازگاری با نیاز مخاطبان و نهاد؛ و متناسب بودن با امکانات)؛

- تجربه کار در زمینه مشابه؛
- تخصص گروه پژوهشی و احراز توانمندی و شایستگی در موضوع؛
- تناسب هزینه‌ها با کارهای پژوهشی و اجرایی، و میزان مشارکت و هم‌افزایی گروه دانشوران و حرفه‌مندان (کتابداران و متخصصان و مشاوران دارای صلاحیت پژوهشی و بصیرت و اشراف حرفه‌ای).
- مبتنی بر تبصره ۱ ماده ۶ دستورالعمل اجرایی قانون، معاونت‌های پژوهشی دانشکده‌ها، دانشگاه‌ها و مراکز دانش‌بنیان، در صورت مقبولیت پیشنهاد در ارزیابی و کسب اطمینان از پشتیبانی علمی، نظارت اجرایی و ضمانت مرکز دانشگاهی، در شرایط مشابه کیفی و مالی، دارای اولویت خواهند بود. همچنین بر اساس سیاست تخصیص نامتمرکز بودجه ملی و در پیروی از راهبردهای عدالت‌محور، در شرایط نسبی تشابه میان دانشگاهیان و پژوهشگران استان‌ها و مراکز پژوهشی تهران، پیشنهادهای استانی برگزیده خواهد شد.
- مجریان طرح‌های پژوهشی جاری که طرح مشترک آنان با نهاد تا اول مهر ۹۹ پایان نیافته، در این فراخوان نمی‌توانند مشارکت کنند و به همکاری با ایشان در مراحل بعد امیدواریم.

تاریخ‌ها و جدول زمانه

برای انجام این طرح حداکثر ۱۲ ماه اجرایی و ۱۵ ماه کلی (شامل مراحل حقوقی و داوری و مالی) در نظر گرفته شده است؛ طبق برنامه زمانی و تاریخ‌های مهم ذیل:

- ۱۱ مرداد ۹۹: انتشار فراخوان؛
- ۱۰ مهر ۹۹: آخرین مهلت ارسال پیشنهاد؛
- ۵ آبان ۹۹: اعلام نتایج داوری پیشنهادها؛
- آبان ۹۹: ثبت در سامانه سمات ملی و دریافت شناسه رهگیری؛
- اواخر آذر و اوایل دی ۹۹: انعقاد قرارداد؛
- بهمن‌ماه ۹۹: آغاز رسمی طرح، با برگزاری جلسه افتتاحیه به‌منظور تبیین مسئله پژوهش و ارتباط با ذی‌نفعان؛
- اسفندماه ۱۴۰۰: پایان طرح، با برگزاری جلسه اختتامیه برای ارائه گزارش نهایی.

سقف اعتبار

با مراعات تناسب هزینه و روش و حجم کار اجرایی پژوهش، میزان همکاری گروهی و جلب مشارکت علمی دانشگاهیان و حرفه‌مندان دانشور (متخصصان و کتابداران کتابخانه‌های عمومی و ...) در گروه یا اجرای پژوهش، همچنین تقید به اقتصاد ملی پژوهش و پرهیز از هزینه‌های گزاف، سنجش و تقویم نهایی هزینه‌های طرح‌ها بر اساس هر پیشنهاد، جداگانه صورت می‌پذیرد. با این حال، سقف اعتبار مالی این طرح ۱۸۰۰ میلیون ریال در نظر گرفته شده است؛ طبعاً در شرایط مشابه کیفی، اولویت با پیشنهادهای کم‌هزینه‌تر خواهد بود.

همچنین، در مواردی بسیار محدود اگر پیشنهادی صرف هزینه بیشتر از سقف اعتبار را، با ارتقای نتیجه پژوهش، توجیه و تضمین کند، پیشنهاد بررسی می‌شود و با نظر داوران، قابلیت‌گزینه را خواهد داشت.

- هر یک از طرح‌های پژوهشی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، برخوردار از نظارت فرایندی و اجرایی (نهادی) و نظارت-راهبری علمی و روش‌شناختی (توسط یکی از استادان دانشگاهی) است. مبالغ نظارت و البته بالاسری دانشگاه (در پیشنهادها مراکز دانشگاهی و پژوهشی) به سقف اعتبار اضافه می‌شود و مبلغ نهایی قرارداد را تعیین می‌کند. همچنین مجریان ارجمند طرح‌های پژوهشی، در سرآغاز طرح و برای تبیین مسئله و دعوت از ذی‌نفعان به مشارکت، موظف به برگزاری یک جلسه نهایتاً ۳۰ نفره افتتاحیه طرح بوده اجرا و هزینه آن را بر عهده دارند. گزارش نهایی طرح، انتشار یک مقاله علمی مستخرج از آن و ارائه خلاصه مدیریتی و چکیده انگلیسی، از دیگر تعهدات مجریان است. مبلغ قرارداد با توجه به شکست کار و خروجی‌های تعریف‌شده در سه یا حداکثر چهار مرحله، بعد از تأیید راهبر علمی و ناظران اجرایی و عالی، پرداخت می‌شود: (۱) پیش‌پرداخت (۲۰ درصد مبلغ، در قبال تحویل دو ضمانت‌نامه کتبی «پیش‌پرداخت» و «انجام تعهدات» با امضای رییس دانشگاه یا پرداخت وجه‌الضمان معادل به حساب معرفی‌شده نزد خزانه‌داری کل کشور)؛ (۲) پرداخت ناظر بر انجام مرحله مطالعاتی و پیمایشی؛ (۳) پرداخت نهایی و حسن انجام کار.

شیوه ارسال پیشنهاد

پیشنهاد و مستندات و پیوست‌های آن باید در دست‌کم در دو قالب ورد و پی.دی.اف، منحصراً از طریق «سامانه مدیریت طرح‌های پژوهشی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور» به نشانی ذیل ارسال شود و شناسه موقت رهگیری دریافت کند:

<http://rpm.iranpl.ir>

*** راهنمای ارسال طرح بر وب‌گاه سامانه قرار داده شده است ***

راه‌های ارتباطی

پیشنهاددهندگان ارجمند برای پاسخ به پرسش‌ها، دریافت اطلاعات تکمیلی یا رفع ابهام احتمالی با رایانامه ذیل مکاتبه فرمایند:

research@iranpl.ir

همچنین کارشناسان گروه پژوهش مهیای پاسخگویی به تماس تلفنی یا مکاتبه‌ای پژوهشگران گرامی‌اند:

(داخلی ۱۳۹) ۰۲۱-۸۸۹۲۵۷۹۱/۸۸۹۲۵۷۹۲ یا ۰۲۱-۸۸۹۲۵۷۹۰

نشانی: تهران، میدان فاطمی، خیابان جویبار، کوچه نوربخش، شماره ۳۱، طبقه دوم، دفتر پژوهش و آموزش نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، گروه پژوهش.